

บทที่ 3

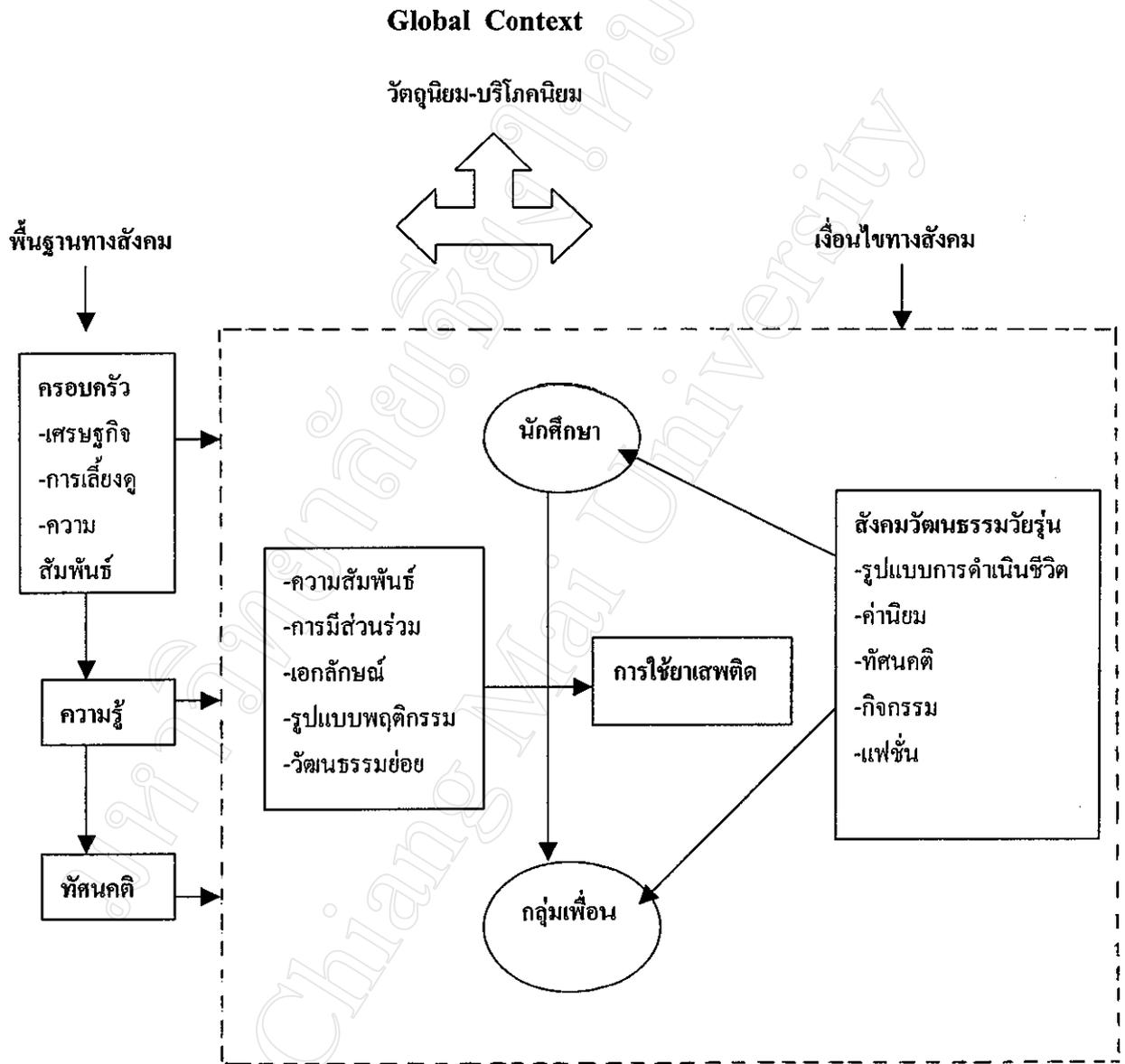
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายศึกษาการก้าวไปสู่การใช้ยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัย โดยศึกษาตั้งแต่ ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว สภาพความเป็นอยู่ การคบเพื่อน วัฒนธรรมของกลุ่ม ทักษะคิด ความรู้ ตลอดจนลักษณะการใช้ยาเสพติด ซึ่งเป็นการศึกษาแบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมรอบด้าน ได้เห็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อนำมาอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้

การวิจัยครั้งนี้จึงได้เลือกรูปแบบที่เหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการทราบ คือ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่เนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใช้ยาเสพติดไม่ได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่ชัดเจน และยังไม่มีการทำข้อมูลพื้นฐาน (Data base) จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใช้ยาเสพติด มีเพียงการประมาณการจากคำบอกเล่าของผู้ที่มารับการรักษา จากอาจารย์ประจำหอพัก และจากผู้ปกครองบางรายเท่านั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ยอมเปิดเผยตัว ที่สามารถเก็บข้อมูลได้ในระดับลึก จำนวน 10 คน โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. นักศึกษามหาวิทยาลัย อายุ 17-24 ปี ไม่จำกัดเพศ
2. กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือมหาวิทยาลัยเอกชน ในจังหวัดเชียงใหม่
3. เคยใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า หรือ ยาอี หรือยังมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดประเภทดังกล่าวในช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาปัจจุบัน

กรอบแนวคิด

เครื่องมือและเทคนิคในการเก็บข้อมูลการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งต้องใช้ข้อมูลในระดับลึกและมีความต่อเนื่องกัน จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเริ่มจาก

1. **ตัวผู้วิจัยเอง** ที่ต้องแสดงความเปิดเผย จริงใจ ก่อนเป็นอันดับแรก ผู้วิจัยจึงได้บอกข้อมูลของตัวผู้วิจัยเองแก่กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาทุกคนว่า ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาปริญญาโทของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีความประสงค์จะศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้าหรือ ยาอี ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทั้งในเรื่องประวัติส่วนตัวทั่วไป ประวัติการใช้ยาเสพติด ความคิดเห็นและทัศนคติในเรื่องดังกล่าว ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการกระทำของบุคคล ความสัมพันธ์ ปัจจัย และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจวัตถุประสงค์การวิจัย และยอมรับผู้วิจัยตามความเป็นจริง เมื่อนักศึกษากลุ่มเป้าหมายแต่ละคนเข้าใจวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้สัญญาว่าจะพิจารณาดำเนินการและเลือกวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการนำเสนอรายงานผลการวิจัยที่จะเป็นการเปิดเผยข้อมูลของพวกเขาด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้ลวงล้าไปในเรื่องส่วนตัวมากเกินไป และหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะนำไปสู่การเสียชื่อของผู้ให้ข้อมูล

2. **การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม** เป็นเครื่องมือลำดับต่อมาที่ผู้วิจัยใช้ โดยผู้วิจัยเฝ้าดูปรากฏการณ์และชีวิตประจำวันของนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ทำการสังเกตบริบทพื้นที่ เช่น อาคารเรียน หอพัก ห้องสมุด สนามกีฬา ฯลฯ เฝ้าดูการกระทำกิจกรรมต่างๆของนักศึกษามหาวิทยาลัยและพฤติกรรมทางสังคมทั้งภายในมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะ เป็น ลักษณะการเรียน การเที่ยวเตร่ การพักผ่อนหย่อนใจ การมี ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบด้าน ทั้งนี้ เพื่อให้มองเห็นภาพชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ดำเนินอยู่ นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังใช้วิธีการสังเกตยังควบคู่กับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อฟังน้ำเสียง ดูแววตา ภาษากาย ปฏิกริยาที่แสดงออกขณะให้ข้อมูลเรื่องต่างๆ เพราะการแสดงออกต่างๆดังกล่าว เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก ความเชื่อ หรือทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลได้

3. **การสัมภาษณ์** ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ในสองรูปแบบ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลต่างๆด้วยตนเอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งแนวคำถามกว้างๆไว้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยเน้นจุดสนใจเกี่ยวกับ ประวัติส่วนตัว ครอบครัว ลักษณะและขั้นตอนในการตัดสินใจใช้ยาเสพติด ปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพล เช่น ครอบครัว เพื่อน สภาพแวดล้อม รวมถึงทัศนคติ ความคิดเห็น เกี่ยวกับยาเสพติดที่ใช้ โดยเริ่มจากการทำความรู้จักผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นัก

ศึกษามหาวิทยาลัยที่เคยใช้ยาเสพติดรายแรก 1 ราย โดยมีผู้แนะนำ ต่อมาผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลักรายแรก และเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกตามประเด็นที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นได้ใช้วิธีการแบบ Snow Ball โดยการอาศัยผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรกเป็นผู้แนะนำไปสู่ผู้ให้ข้อมูลหลักคนต่อไป ซึ่งทุกรายผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลแบบเจาะลึกตามประเด็นคำถามที่กำหนดไว้แล้ว

การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลประกอบ โดยสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาจารย์ เพื่อน รวมถึงบุคลากรของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องยาเสพติด อาทิ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา ตำรวจ เจ้าหน้าที่หน่วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาประกอบความเข้าใจในเรื่องของตัวยาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติด และการดำเนินการจัดการเรื่องยาเสพติด เพื่อให้มองเห็นภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด จากมุมมองหลายๆฝ่าย ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยมีความชัดเจนในเรื่องที่ศึกษามากยิ่งขึ้น

4. แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม เมื่อผู้วิจัยเก็บรายละเอียดที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ให้ข้อมูลประกอบในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการลงพื้นที่ บันทึกประเด็นที่พบ และข้อสังเกตของผู้วิจัยเอง หลังจากนั้นได้นำมาประมวลข้อมูล สรุปประเด็น และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในแต่ละครั้ง

แหล่งข้อมูลและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการหลายอย่างประกอบกันทั้งข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและข้อมูลจากภาคสนาม เพื่อประมวลให้ได้ภาพรวมที่ชัดเจนที่สุดเกี่ยวกับปรากฏการณ์การใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสาร วิชาการ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดในแง่มุมต่างๆ เพื่อประมวลภาพรวมเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดของประเทศไทย ในเรื่องของสถานการณ์ การระบาด ประเภทกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลกระทบต่างๆที่เกิดจากยาเสพติด นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาในเรื่องของสภาพสังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของกลุ่มนักเรียนนักศึกษาปัจจุบันที่เอื้อต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยค้นหาข้อมูลเหล่านี้จาก สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์

ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ส. ภาคเหนือ ฝ่ายวิชาการศูนย์บำบัดและรักษายาเสพติดภาคเหนือ หอสมุดรัชมังคลาจังหวัดเชียงใหม่

2. การประชุมวิชาการ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมวิชาการและการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด ได้แก่ การประชุมวิชาการอนามัยครอบครัว ครั้งที่ 3 การจัดเสวนาปัญหา ยาเสพติดระหว่างคณะแพทยศาสตร์ กับ ป.ป.ส.ภาคเหนือ การสัมมนาผู้บริหารของสถานศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อระดมสมองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การสัมมนาวิชาการแนวทางประสานงานสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือเพื่อร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการพูดคุย ชักถาม และแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับวิทยากรเกี่ยวกับเรื่องปัญหายาเสพติด และการดำเนินการจัดการของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้อย่างมาก

3. การสังเกต ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตในสองด้านด้วยกัน ดังนี้
สังเกตพฤติกรรมผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมผู้ให้ข้อมูลหลักทุกรายควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการแต่งกาย สีหน้า แววตา น้ำเสียง และท่าทางของผู้ให้ข้อมูลหลักในขณะนั้นโดยดูว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในภาวะอารมณ์แบบใด มีความเต็มใจที่จะให้ข้อมูล หรือ ผันใจ ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวประกอบในการพิจารณาความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลที่ได้รับ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละครั้ง เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในลักษณะที่มีความแจ่มใส ท่าทางกระตือรือร้น โนมตัวเข้าหา สนใจหัวข้อที่สนทนา ยอมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการสบตาเวลาพูด น้ำเสียงชัดเจน แสดงถึงภาวะอารมณ์ที่เป็นปกติ หรืออารมณ์ดีเป็นพิเศษ ข้อมูลที่ได้รับในครั้งนั้น จะได้รายละเอียดมาก และมีความต่อเนื่องสอดคล้อง แต่เมื่อใดที่พบกับสภาพการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลอยู่ในภาวะที่รีบร้อน หรือดูเหมือนมีภาระที่ต้องทำค้างอยู่ การพูดน้อยผิดปกติ มีลักษณะถามคำตอบคำ ท่าทางขาดสมาธิ ไม่สนใจเรื่องที่พูดคุยกันในขณะที่นั้น ผู้วิจัยจะได้ข้อมูลน้อย ไม่มีความละเอียด และบางคำตอบจะเหมือนกับตอบให้พ้นตัวจนไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งเมื่อพบสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์ในครั้งนั้น และทำการนัดหมายใหม่ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้เลือกวัน และเวลาที่สะดวกสำหรับการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป การสังเกตพฤติกรรมผู้ให้ข้อมูลหลัก ช่วยให้ผู้วิจัยตัดสินใจได้ว่าควรหาข้อมูลต่อไป หรือ ยุติการสัมภาษณ์ไว้เพียงเท่านั้นก่อน เพราะเมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ในภาวะอารมณ์ที่ไม่ปกติ และไม่มีความพร้อม ข้อมูลที่ได้ก็จะไม่น่าเชื่อถือเท่าที่ควร และเป็นการเสียเวลาด้วยกันทั้งสองฝ่าย

สังเกตบริบทสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้ตามไปดูสถานที่เรียน สภาพหอพัก และแหล่งพักผ่อนตามศูนย์การค้าในช่วงกลางวัน ผู้วิจัยพบว่า สถานที่เหล่านั้นไม่ค่อยมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักศึกษาที่ใช้ยาเสพติดอย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นสภาพทั่วไปที่พบได้ในวิถีชีวิตของนักศึกษาแทบทุกราย หากสถานที่ที่น่าสนใจ และดูเหมือนจะเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดของนักศึกษา ได้แก่ สถานบันเทิงที่นักศึกษาไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนในเวลาว่าง และเป็นสถานที่ที่ได้รับการบอกเล่าว่ามีการใช้ยาเสพติดด้วยในที่นั้น ผู้วิจัยจึงได้ไปสังเกตสิ่งต่างๆ ในสถานที่เหล่านั้น เพื่อให้เห็นภาพตามความเป็นจริง และเข้าใจสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลหลักบอกเล่ามากขึ้น สถานบันเทิงที่ผู้วิจัยตามไปดูสังเกตการณ์มี 3 แห่ง

สถานบันเทิงริมแม่น้ำปิง

ลักษณะของสถานบันเทิงบริเวณนี้จะเป็นร้านอาหารกึ่งผับ มีอยู่หลายร้านติดกัน หรืออยู่ใกล้ๆ กัน การปลูกสร้างแต่ละร้านจะไม่ต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่จะสร้างเป็นเรือนไม้ชั้นเดียว ขนานไปกับแม่น้ำ แบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนกลางแจ้งที่อยู่ติดแม่น้ำ และส่วนที่อยู่ในเรือนไม้ซึ่งมีเวทีดนตรี และบาร์เหล้าอยู่ด้วย การจัดโต๊ะจะค่อนข้างแน่น มีหลายสิบโต๊ะในบริเวณร้าน แสงไฟในร้านอาหารเหล่านี้จะมีเฉพาะที่บริเวณเคาเตอร์บาร์ และเวทีเล่นดนตรี ส่วนตามบริเวณร้านอื่น และโต๊ะสำหรับแขกจะใช้ตะเกียง หรือ เทียน แทนแสงไฟฟ้าเพื่อสร้างบรรยากาศ

ช่วงเวลาตั้งแต่ 18.00 น. ถึงประมาณ 21.30 น. ลูกค้าส่วนใหญ่ที่มาที่ร้านแบบนี้จะค่อนข้างหลากหลาย ทั้งเพศ วัย และกลุ่ม มีทั้งมาคนเดียว มากับเพื่อนกลุ่มใหญ่ หรือมา 2-3 คน ส่วนใหญ่ดูเหมือนมักจะตั้งใจมารับประทานอาหารเท่านั้น ตอนนี้อยู่ที่ร้านจะไม่มีนักดนตรีมาแสดง แต่จะใช้วิธีเปิดแผ่นซีดีให้ฟังแทน ช่วงเวลาหลัง 21.30 น. ลูกค้ากลุ่มหัวค่ำจะเริ่มทยอยกลับ บรรยากาศของร้านบริเวณนั้นจะเปลี่ยนแปลงไป ถนนบริเวณนั้นจะมีรถจอดแน่นทั้งสองฟาก จะมีลูกค้ากลุ่มใหม่เข้ามา ลูกค้าที่มาเที่ยวช่วงนี้จะเป็นกลุ่มวัยรุ่น และกลุ่มวัยทำงานในปริมาณที่พอกัน กลุ่มวัยทำงานจะสังเกตได้จากการแต่งกาย และการเลือกที่นั่งที่อยู่กลางแจ้งติดกับแม่น้ำ กลุ่มนี้จะสั่งอาหาร เครื่องดื่ม และนั่งคุยเฮฮาในกลุ่มของตนเอง ส่วนกลุ่มวัยรุ่นมักจะรวมตัวกันอยู่ที่เคาเตอร์เหล้า หรือนั่งอยู่ในบริเวณด้านในที่ใกล้กับเวทีดนตรี ซึ่งบริเวณนั้นจะมีเสียงพูดคุย หัวเราะ ค่อนข้างดัง มีการเต้น หรือสายหัวสายตัวตามจังหวะเพลง ซึ่งตอนนั้นดนตรีจะเริ่มเล่นแล้ว วัยรุ่นที่เที่ยวส่วนมากจะแต่งตัวตามสมัย โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงจะใส่เสื้อสายเดี่ยว หรือเกะอก และเน้นสีดำเป็นส่วนใหญ่ ส่วนวัยรุ่นชายจะใส่เสื้อยืดกางเกงยีนส์ วัยรุ่นที่มาเที่ยวในร้านเหล่านี้จะอายุน่าจะประมาณ 17-25 ปี เกือบทุกรายที่เห็นจะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มี

หลายรายที่สูบบุหรี่ การใช้จ่ายเสพติดสังเกตได้ยากมาก เพราะอาจจะใช้ร่วมกับเครื่องดื่ม หรือ อาจจะใช้มาก่อนจะเข้ามาในร้านก็สามารถเป็นไปได้เช่นกัน บริเวณห้องน้ำมักจะมีเด็กวัยรุ่นไปจับกลุ่มอยู่บ้าง แต่มีลักษณะเหมือนไปรอเข้าห้องน้ำ หรือ เมา ไม่พบเห็นการใช้ หรือ ซื้อขายยาเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องจากทั้งผู้ชายและชายต้องระวังตัวเมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลอื่น และรอเวลาที่อยู่เฉพาะกลุ่มเดียวกัน ร้านบริเวณนี้จะเปิดเวลา 1.00 น. ตามกฎหมาย แต่เด็กวัยรุ่นจะยังรวมกลุ่มกันอยู่ที่หน้าร้านอีกเกือบชั่วโมง จึงจะแยกย้ายกันกลับ ซึ่งอาจเป็นการกลับบ้าน หรือ ไปต่อที่อื่นก็เป็นไปได้ทั้งสองทาง

สถานบันเทิงบริเวณถนนห้วยแก้ว

ลักษณะสถานบันเทิงบริเวณนี้จะเป็นแหล่งบันเทิงกลางคืนเต็มรูปแบบกว่าบริเวณแรก สถานที่จะเป็นอาคารสามชั้นอยู่ติดถนน บริเวณทางขึ้นลงบันไดหน้าจะมีร้านค้าเสื้อผ้า เครื่องประดับวัยรุ่นในช่วงประมาณ 18.00-22.00 น. ส่วนอาคารชั้น 2-3 จะเป็นผับหลายร้านติดกัน มีลักษณะคล้ายกันทุกร้าน คือ มีไฟสลัวหลากสีประดับหน้าร้าน และมีเด็กผู้หญิงวัยรุ่น อายุประมาณ 14-16 ปี ที่ทำงานบริการแต่งกายในชุดสายเดี่ยว หรือ เกาะอก นั่งเกาะกลุ่มอยู่บริเวณหน้าร้านแต่ละร้าน สถานบันเทิงบริเวณนี้จะเริ่มคึกคัก มีลูกค้าทยอยมาเที่ยวในช่วงหลัง 22.00 น. เป็นต้นไป

วัยรุ่นที่มาเที่ยวในสถานบันเทิงบริเวณนี้จะแต่งกายตามแฟชั่นมากกว่าสถานที่แรก วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่ หรือ เกือบทั้งหมดจะแต่งกายด้วยเสื้อสายเดี่ยว เสื้อเกาะอก บางรายเป็นเพียงผ้าฝ้ายเล็กๆบางๆแบบผ้าพันคอพันไว้แทนเสื้อ ร่วมกับการใส่กระโปรงแคบสั้น หรือกางเกงที่รัดรูปมากๆ เน้นสีดำเป็นส่วนใหญ่ วัยรุ่นชายจะแต่งตัวน้อยกว่าส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อยืด กางเกงยีนส์ ร้านที่มีลูกค้าวัยรุ่นนิยมเข้าไปเที่ยวมากที่สุด เป็นร้านที่อยู่ติดบันไดทางด้านตะวันออก ภายในร้านจะตกแต่งเหมือนในดิสโก้เทคทั่วไป คือ ภายในร้านแสงค่อนข้างสลัว ประดับร้านด้วยไฟหลากสีตามมุม และมีไฟสปอร์ตไลท์ฉายหมุนเป็นระยะ โต๊ะที่นั่งจะเป็นโต๊ะกลมเล็กนั่งได้ประมาณ 2 คน แก้วบาร์สูง จัดวางค่อนข้างแน่นเพื่อให้ได้จำนวนที่นั่งมากที่สุด ดนตรีในร้านจะใช้เปิดแผ่นซีดี โดยมักจะเปิดดังเต็มทีและเลือกเพลงที่มีจังหวะเร้าใจเหมาะกับการเต้น กลุ่มที่มาเที่ยวในร้านส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่นอายุประมาณ 14-25 ปี ส่วนใหญ่จะมาเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ การนั่งในร้านที่ค่อนข้างแออัดทำให้จำแนกกลุ่มได้ไม่ชัดเจน จนดูเหมือนเป็นกลุ่มเดียวกันหมด ลูกค้าทุกคนจะสั่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาดื่ม หลายรายสูบบุหรี่ พร้อมกับเต้น หรือ โยกตัวตามจังหวะเพลงอยู่ตรงที่นั่งของตน หรือ ตามที่ว่างที่มีอยู่ในร้าน การพูดคุยทำได้ไม่สะดวกเพราะเสียงดนตรีจะดังมาก ถ้าต้องการพูดคุยกันจะต้องเอาหัวชนกัน หรือ พุดกรอกหูฝ่ายตรงข้ามจึงจะได้ยิน บริเวณ

หน้าร้านด้านนอกก็จะมีกลุ่มวัยรุ่นเกาะกลุ่มกันอยู่จำนวนมาก มีพฤติกรรมเหมือนพวกที่อยู่ในร้าน เพียงแต่ภายนอกดนตรีจะเสียงเบาว่า กลุ่มวัยรุ่นจะมีโอกาสพูดคุย หัวเราะ และสังสรรค์กันมากกว่ากลุ่มที่อยู่ข้างใน วัยรุ่นที่มาเป็นกลุ่มจะพูดคุย ส่งเสียงดัง หัวเราะแทบตลอดเวลา หลายรายมีการแสดงความรักใคร่ สนทนสนมด้วยการโอบกอด หอมแก้ม โดยเปิดเผย บางครั้งจะเห็นลูกค้ำที่เป็นกลุ่มชายล้วน เรียกเด็กบริการหน้าร้านไปนั่งรวมโต๊ะด้วย

การใช้ยาเสพติดไม่สามารถมองเห็นได้ชัด แต่จากการสังเกตคาดว่าน่าจะมีการใช้ยาเสพติดในหลายกลุ่มโดยดูจากอาการที่แสดงออกที่ส่งเสียงดัง ร้องกรี๊ดกร๊าด โยกตัวหรือเต้นอย่างสุดขีดโดยไม่สนใจใคร แต่จะใช้ด้วยวิธีการใด หรือเมื่อไร ไม่อาจบอกได้ เพราะบรรยากาศค่อนข้างมืด มีเพียงไฟสีสาดหมุนไปมาเป็นระยะ ทำให้มองเห็นสิ่งต่างๆไม่ชัดเจน นอกจากนั้น การที่มีคนเดินไปมา และโยกย้ายสายตัวตามเพลงตลอดเวลา ก็ทำให้ไม่สามารถจับตาสังเกตจุดใดจุดหนึ่งได้สะดวก แต่อาจกล่าวได้ว่า ในสถานที่และบรรยากาศเช่นนั้นค่อนข้างเอื้อต่อการใช้ยาเสพติดได้มาก สถานบันเทิงเหล่านี้จะปิดในเวลาประมาณ 1.30 น. โดยการหรีเพลงให้เบาลง แต่ยังไม่เปิดไฟสลัวในร้าน และกลุ่มเด็กวัยรุ่นก็จะยังไม่กลับเลยในตอนนั้น แต่จะยังนั่งคุย สังสรรค์ต่อไปเรื่อยๆ หลายรายจะแสดงอาการว่าเมามาก บางรายดูมีสติน้อยลง จนเวลาประมาณ 3.00 น. ลูกค้ำวัยรุ่นบริเวณนั้นจึงจะกลับกันไปหมด

ผับกลางเมือง

แหล่งบันเทิงแห่งนี้ผู้วิจัยมีโอกาสเข้าไปสังเกตการณ์เฉพาะตอนหัวค่ำ ช่วงเวลา 19.30-21.30 น. ผับแห่งนี้จะอยู่บริเวณใกล้คูเมืองด้านนอก ไม่ห่างจากไนท์บาร์ซาร์มากนัก ผับแห่งนี้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากไก้และป้อม ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักว่าทั้งสองคนไปเที่ยวเป็นประจำ ผู้วิจัยจึงตามไปดูและพบว่า ผับแห่งนี้มีลักษณะเป็นห้องแคบๆ ชั้นเดียว อยู่ติดถนน หน้าร้านตกแต่งด้วยไฟรูปตะเกียง 4-5 ดวง ในร้านมีโต๊ะอยู่ไม่เกิน 15 โต๊ะ นั่งได้ไม่เกินโต๊ะละ 4-5 คน บรรยากาศภายในร้านค่อนข้างสลัว จะใช้โคมไฟรูปตะเกียงติดอยู่ที่ผนังห้องด้านละ 1 ดวง ส่วนตามโต๊ะจะใช้จุดเทียนหอมลอยน้ำ ด้านในสุดจะมียกพื้นเป็นเวทีเล็กๆ และมีเครื่องเสียงตั้งอยู่ใกล้ๆ ตอนที่ผู้วิจัยเข้าไปนั้นไม่มีนักดนตรีมาเล่น แต่ใช้วิธีเปิดเพลงจากแผ่นแทน

ช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปในร้านมีลูกค้ำอยู่ประมาณ 2-3 โต๊ะ ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ พนักงานในร้านเป็นชายล้วน อายุอยู่ในวัยรุ่น แต่งกายด้วยเสื้อยืด กางเกงยีนส์ และมีเจ้าของร้านเป็นผู้ชายผมยาวยื่นคูกับลูกค้ำ ผู้วิจัยและเพื่อนไม่เคยมาที่ผับนี้มาก่อน เมื่อเจ้าของร้านเห็นก็ได้เข้ามาต้อนรับด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้บอกกับเจ้าของร้านว่ามีผู้แนะนำว่าผับนี้บรรยากาศดี และเพลงเพราะ ซึ่งเจ้าของร้านได้บอกว่าดนตรีจะเริ่มเล่นประมาณสี่ทุ่ม ซึ่งตอนนั้นบรรยากาศจะ

สนุกสนานกว่านี้ เมื่อเจ้าของร้านขอตัวไปจัดการเรื่องอาหารแล้ว ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์ในร้าน และเห็นว่าตอนช่วงหัวค่ำบรรยากาศในร้านก็เหมือนกับร้านอาหารทั่วไป เพียงแต่ลูกค้าต่างชาติที่เห็นลักษณะเหมือนเป็นลูกค้าประจำ เพราะดูคุ้นเคยกับเจ้าของร้านและเด็กบริการเป็นอย่างดี ลูกค้าเหล่านั้นสามารถเลือกแผ่นดิสเพลงเอง และเดินไปหยิบเบียร์เองด้านหลังร้านอีกด้วย ตอนประมาณสามทุ่ม มีกลุ่มวัยรุ่นหญิงเข้ามาอีกกลุ่มใหญ่ แต่งตัวตามแฟชั่น สังเกตว่าทุกคนรู้จักเจ้าของร้านดีจากการพูดคุยทักทายกันอย่างสนิทสนม ช่วงนั้นกลุ่มนักดนตรีก็มาถึง แต่ยังไม่เริ่มเล่น พวกเขาเดินไปทักทายลูกค้าต่างชาติ และมานั่งร่วมโต๊ะกับกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ามา บรรยากาศในร้านเริ่มคึกคักกว่าเดิมด้วยเสียงพูดคุย ทักทาย มีคนมามากขึ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มของผู้วิจัยเริ่มรู้สึกอึดอัดกับสภาพรอบตัว เพราะดูเหมือนเป็นลูกค้าแปลกหน้ากลุ่มเดียวในร้าน และดูเหมือนจะถูกจับตามองด้วยความสงสัยว่าเป็นกลุ่มไหน ผู้วิจัยกับเพื่อนจึงกลับออกไปในเวลาประมาณ 21.30 น.

จากการสังเกตในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ผู้วิจัยไม่สามารถมองเห็นการใช้ยาเสพติด หรือ การขายยาเสพติดได้ในฉบับแห่งนี้ แต่สิ่งที่ตรงกับที่ไก่ และป้อมเล่าก็คือ ลูกค้าแทบทุกคนในที่นั่งดูเป็นผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน หรือ อย่างน้อยก็คงจะเคยเห็นหน้ากันมาก่อน หรือ อาจจะมากับคนที่เป็นลูกค้าประจำ การที่กลุ่มของผู้วิจัยเข้าไปในร้าน ทำให้เกิดความรู้สึกเหมือนเป็นคนแปลกหน้าที่มาผิดที่ แม้จะไม่มีใครแสดงที่ท้าว้าสนใจจนออกนอกหน้า แต่ก็ทำให้กลุ่มผู้วิจัยรู้สึกว่าเป็นส่วนเกินในที่นั้น บรรยากาศโดยรวมหากจะมีการใช้ยาเสพติด ผู้วิจัยเห็นว่ามีแนวโน้มไปได้สูง เพราะเป็นสถานที่ที่ค่อนข้างเฉพาะกลุ่ม และมีบรรยากาศที่เอื้อเป็นอย่างมากทั้งในเรื่องการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ลักษณะนักดนตรีที่เห็นที่คาดเดาได้ว่าจะเล่นเพลงในสไตล์ครีครื้นเสียงดัง ลักษณะของลูกค้าที่มาเที่ยวก็เป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือคนต่างชาติ ซึ่งดูแล้วก็มีอายุไม่เกิน 30 ปี เป็นส่วนใหญ่ รวมถึงบรรยากาศการจัดร้านที่ค่อนข้างมืด สลัว มองสิ่งต่างๆ ได้ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้นับเป็นองค์ประกอบโดยรวมที่สามารถสนับสนุนให้เกิดการใช้ยาเสพติดได้

4. ข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การเก็บข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยติดต่อกับเพื่อนรุ่นพี่ที่เป็นอาจารย์พยาบาล ในสถาบันการศึกษาที่มีการสอนถึงระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของตนให้รุ่นพี่ทราบว่า ต้องการศึกษารื่องราวของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่มีการใช้ยาเสพติด โดยเน้นเฉพาะยาบ้า-ยาอี ทั้งนี้ เพื่อต้องการศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องราวของ

นักศึกษาเหล่านี้จะละเอียดเพื่อประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ ดังนั้น จึงขอความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในสถานศึกษา และแนะนำนักศึกษาที่มีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ เพื่อนรุ่นพี่ท่านนั้นได้แนะนำนักศึกษาชายสองคนที่เรียนอยู่ในสถาบันนั้นให้รู้จัก ซึ่งเด็กทั้งสองเคยใช้ยาบ้ามาก่อน แต่ขณะนี้เลิกใช้แล้ว ทั้งคู่มีความสนิทสนมและไว้วางใจอาจารย์พยาบาลมาก เมื่อถูกแนะนำให้รู้จักผู้วิจัยและและทราบถึงวัตถุประสงค์แล้ว ทั้งสองก็ยินดีให้ความร่วมมือ

การเก็บข้อมูลเชิงลึก

เมื่อผู้วิจัยได้ทำความรู้จักกับนักศึกษาทั้งสองรายแล้ว จึงเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ความคุ้นเคย และความไว้วางใจก่อนในช่วงแรก ผู้วิจัยได้พบปะพูดคุยกับนักศึกษาทั้งสองคนพร้อมกัน ที่ห้องพยาบาลของสถาบัน 2 ครั้ง โดยมีอาจารย์พยาบาลนั่งร่วมวงสนทนาด้วย เป็นการสนทนาแบบไม่เป็นทางการในเรื่องทั่วไปและประวัติส่วนตัวเล็กน้อย ไม่มีแบบสอบถาม ไม่มีแบบสัมภาษณ์ ไม่มีเทปบันทึกเสียง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้พบนักศึกษาทั้งสองเอง โดยนัดหมายเวลาช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ที่สถานศึกษานั้นเป็นเวลา 4 สัปดาห์ๆละ 1 ครั้ง ตั้งแต่เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2543 เมื่อนักศึกษาทั้งสองคุ้นเคยกับผู้วิจัยพอสมควรแล้ว ได้พูดคุยและเล่าเรื่องส่วนตัวมากขึ้น นอกจากนั้นได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของ นักศึกษาปัจจุบัน เช่น การเรียน การกินอยู่ การพักผ่อนหย่อนใจ ค่านิยม และทัศนคติของคนกลุ่มนี้ ซึ่งรวมถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการใช้ยาเสพติด เช่นยาบ้า-ยาอี เหตุผลในการตัดสินใจใช้ และลักษณะวิธีการใช้

ในช่วงต่อมาผู้วิจัยได้สอบถามนักศึกษาทั้งสองเกี่ยวกับเพื่อนนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ใช้ยาบ้า หรือ ยาอี เพื่อขยายผลในเรื่องกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนักศึกษาทั้งสองได้ให้ความช่วยเหลือในการแนะนำเพื่อนให้รู้จักเพิ่มขึ้น โดยมีทั้งเพื่อนจากโรงเรียนเดิม และเพื่อนที่อยู่หอพักเดียวกัน และด้วยวิธีการแนะนำต่อนี้ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับนักศึกษามหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้ในที่สุด

ในการพูดคุยกับนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักแต่ละราย ผู้วิจัยได้บอกวัตถุประสงค์ว่าต้องการศึกษาความเป็นมาในการใช้ยาเสพติด ได้แก่ ยาบ้า หรือ ยาอี ของพวกเขา ลักษณะการใช้ ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด รวมถึงประวัติส่วนตัวและประวัติครอบครัวโดยนำไปเพื่อประกอบการเรียนเท่านั้น ดังนั้น จึงขออนุญาตตามข้อมูลอย่างละเอียดและอาจเป็นเรื่องค่อนข้างส่วนตัวบ้าง ซึ่งหากผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการเปิดเผยก็ไม่มีการบังคับ โดยการเก็บข้อมูลนี้จะไม่มีการถ่ายรูปหรือบันทึกเทปเพื่อเป็นหลักฐาน เพียงแต่ขอจดบันทึกข้อมูลบางประเด็นไว้ในสมุดบันทึกเท่านั้น และข้อมูลทุกอย่างที่จะส่งผลเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อผู้ให้ข้อ

มูลจะถูกเก็บเป็นความลับ การบอกกล่าวล่วงหน้าถึงวิธีการในการเก็บข้อมูล ทำให้ได้รับความร่วมมือดีพอควรจากนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย

การเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ มีลักษณะเหมือนการสนทนากันทั่วไป แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแนวคำถาม และกำหนดประเด็นที่ต้องการทราบไว้ทุกครั้งในการสนทนา เพื่อไม่ให้หลุดจากกรอบที่วางไว้ สถานที่ในการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเป็นที่มหาวิทยาลัยหลังเลิกเรียน หรือร้านอาหารในศูนย์การค้า เช่น เบอร์เกอร์คิง เค.เอฟ.ซี. หรือ ร้านมิสเตอร์โดนัท ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยบางราย ผู้วิจัยได้ไปพบที่หอพักบ้าง 2-3 ครั้ง การพบนักศึกษากลุ่มเป้าหมายช่วงแรกจะไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากมีนักศึกษาที่เป็นผู้แนะนำเป็นผู้นำไปพบ แต่เมื่อผู้วิจัยนัดพบในครั้งที่ 3-4 บางรายจะปฏิเสธการพบ บางรายจะไม่มาตามนัด และขาดการติดต่อไป ซึ่งนักศึกษาที่เป็นผู้แนะนำได้บอกว่า พวกที่หายไปนั้นกลัวว่าจะมีคนรู้เรื่องของเขา ทำให้มีผลเสียต่อประวัติส่วนตัว และมีปัญหากับสถาบันที่เรียนอยู่ ทำให้ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำความเข้าใจซ้ำกับนักศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เหลือจำนวน 10 คน ซึ่งทุกคนก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือและพบปะอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนักศึกษากลุ่มเป้าหมายหลักแล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อนของกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ไม่ได้ใช้ยาบ้า หรือ ยาอี ถึงลักษณะความสัมพันธ์ในกลุ่ม ทักษะคติเกี่ยวกับยาเสพติดและเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด และมีโอกาสพบและพูดคุยกับอาจารย์บางท่าน เช่น อาจารย์แม่บ้านหอพัก อาจารย์ที่ร่วมในโครงการสร้างเครือข่ายป้องกันยาเสพติดของมหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่จากกองกิจการนักศึกษา ในเรื่องของข้อมูลนักศึกษาที่ใช้ยาเสพติด ความสนใจและการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนั้น ได้มีโอกาสพบและพูดคุยกับแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ซึ่งผู้ให้ข้อมูลต่างๆเหล่านี้ เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นผู้ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยพอสมควร ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการประมวลผลข้อมูลจากแง่มุมของหลายๆฝ่าย จะทำให้มองเห็นภาพปรากฏการณ์ รวมถึงเงื่อนไขปัจจัยต่างๆเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยชัดเจนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่สามารถหาข้อมูลประกอบจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมายได้ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักทุกรายไม่ประสงค์จะให้ครอบครัวของตนทราบถึงพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดดังกล่าว ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ขาดข้อมูลจากมุมมองด้านนี้ไป ระยะเวลาที่ทำงานในภาคสนามนี้ ใช้เวลา 6 เดือน ตั้งแต่ เดือนมีนาคม -สิงหาคม 2543

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล คือ หลังจากได้ข้อมูลในครั้งแรกจากกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้วิจัยได้ทิ้งระยะเวลาให้ผ่านไปพอสมควร เมื่อมีความสนิทสนมกันมากขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ซ้ำในประเด็นสำคัญ ร่วมกับการใช้วิธีการสังเกต และหาข้อมูลประกอบจากเพื่อนของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือ ทราบข้อมูล เช่น อาจารย์หอพัก รวมทั้งศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารร่วมด้วย เพื่อดูว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนไปและบุคคลที่ให้ข้อมูลต่างกัน ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ เป็นการยืนยันความถูกต้อง และบางครั้งก็เพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ที่ช่วยเสริมข้อมูลเดิมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้พยายามตรวจสอบการตีความข้อมูลในแต่ละด้าน โดยใช้แนวคิดที่วางไว้เป็นกรอบ โดยดูว่า เมื่อลองใช้แนวคิดหรือทฤษฎีที่ต่างกันในการเป็นกรอบแล้ว ข้อสรุปที่ได้จะเหมือนเดิม หรือ มีความแตกต่างออกไป ทั้งนี้ เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ถูกต้อง และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์โดยจำแนกชนิดข้อมูล ตามเหตุการณ์ที่เกิดต่อเนื่องกันไป โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้เป็นกรอบกว้างๆ เบื้องต้น การวิเคราะห์แบบนี้ เมื่อเก็บข้อมูลทั้งจากเอกสารและภาคสนามในแต่ละขั้นตอนได้มากพอ ก็จะนำมาจัดทำเป็นหมวดหมู่ว่า ข้อมูลนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับประเด็นใด เช่น เป็นลักษณะวิถีชีวิตทั่วไป เป็นวัฒนธรรมประเพณี เป็นความคิด ความเชื่อ ค่านิยม เป็นลักษณะความสัมพันธ์ เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วม หรือเป็นเรื่องของสภาพการณ์ในขณะนั้น ผู้วิจัยจะทำการสรุปในเบื้องต้นเพื่อตอบคำถามว่า ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นนั้น เกิดกับใคร เกิดได้อย่างไร เกิดจากสาเหตุเดียว หรือ หลายสาเหตุ มีความซับซ้อนสะสมอย่างไร ทำไมจึงเกิดขึ้น มักเกิดในสถานการณ์แบบใด มีผลกระทบอย่างไรบ้าง ซึ่งข้อวิเคราะห์สรุปเบื้องต้นนี้ จะเป็นแนวทางในการหาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามซ้ำ สัมภาษณ์เพิ่มเติม และสังเกตในประเด็นที่ขาดหายไป เพื่อข้อมูลเหล่านั้นมาสรุปวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดต่อไป ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละประเด็นแล้ว ผู้วิจัยจะมองประมวลความเกี่ยวข้องความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลแต่ละประเด็น เพื่อนำมาเรียบเรียง เขียนสรุป เพื่อตอบคำถามการวิจัยให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้